

Anotace rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

Rozsudek ze dne 14. dubna 2020 ve věci č. 75229/10 – *Dragan Petrović proti Srbsku*

Senát čtvrté sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že provedením domovní prohlídky u stěžovatele nedošlo k porušení jeho práva na respektování obydlí chráněného článkem 8 Úmluvy. Dále dospěl poměrem šesti hlasů proti jednomu k závěru, že odběr vzorku slin stěžovatele byl v rozporu s článkem 8 Úmluvy nezákonný, a to pro nepředvídatelnost právního předpisu a nedostatečné záruky proti svévoli.

I. Skutkové okolnosti

V červenci 2008 soudce nařídil u stěžovatele domovní prohlídku. V příkazu bylo uvedeno, že prohlídka je určena k nalezení důkazů relevantních pro vyšetřování vraždy starší osoby a má se zaměřit na předměty související s vraždou, zejména na černou koženou bundu a boty. Soudce současně nařídil odběr vzorku slin stěžovatele za účelem porovnání DNA stěžovatele s DNA nalezenou na místě činu, případně odběr krve. Odběr byl oprávněn učinit policista, a to i s použitím síly. Stěžovatel v přítomnosti advokáta souhlasil s odběrem vzorku slin. Podle zprávy znalců ze srpna 2008 se vzorky DNA stěžovatele neshodovaly s biologickými stopami nalezenými na místě činu.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že při prohlídce bytu a odběru biologického vzorku stěrem slin došlo k porušení jeho práva na respektování soukromého života ve smyslu článku 8 Úmluvy.

a) Obecné zásady vyplývající z judikatury Soudu

Podle ustálené judikatury Soudu představuje domovní prohlídka zásah do obydlí ve smyslu čl. 8 odst. 1 Úmluvy (*Buck proti Německu*, č. 41604/98, rozsudek ze dne 28. dubna 2005, § 31 a 32). Odběr a skladování profilů DNA představují rovněž zásah do práva na respektování soukromého života (*Caruana proti Maltě*, č. 41079/16, rozhodnutí ze dne 15. května 2018, § 26). Zásah nemůže být považován za zákonný, pokud nemá základ ve vnitrostátním právu. Ve vztahu k domovním prohlídkám Soud zkoumá, zda důvody jejich nařízení byly relevantní a dostatečné a zda byla dodržena zásada proporcionality (*Crémieux proti Francii*, č. 11471/85, rozsudek ze dne 25. února 1993, § 38–40). Soud předně ověřuje, zda příslušná právní úprava a praxe skýtají dostatečné záruky proti svévoli. Přezkumu přiměřenosti dále vyžaduje vzít v potaz závažnost vyšetřovaného trestného činu, způsob a okolnosti, za nichž byl příkaz k prohlídce vydán, zda byly v době jeho vydání k dispozici další důkazy vyšetřované trestné činnosti, obsah a rozsah příkazu k prohlídce, charakter prohlížených prostor a existenci záruk, že prohlídka proběhne v přiměřených mezích, jakož i rozsah dopadů na pověst stěžovatele (*Buck proti Německu*, cit. výše, § 45).

b) Jejich použití na projednávanou věc

1. Ve vztahu k domovní prohlídce

Soud na prvním místě uvedl, že prohlídka bytu, ve kterém stěžovatel bydlel, byla zásahem do jeho obydlí ve smyslu článku 8 Úmluvy, a nebylo tudíž nutné určit, zda byl rovněž zasažen jeho soukromý život. Prohlídka byla nařízena na základě zákona vyšetřujícím soudcem z důvodu odhalení významných skutečností vztahujících se k závažnému trestnému činu, který byl spáchán.

K přiměřenosti zásahu Soud nejprve poznamenal, že z výpovědi svědků vyplynul důvod se domnívat, že stěžovatel mohl mít podíl na vraždě (viz *mutatis mutandis*, *Posevini proti Bulharsku*, č. 63638/14, rozsudek ze dne 19. ledna 2017, § 71). Úkolem vyšetřujícího soudce bylo vnést světlo do předmětné

události, přičemž nic nenasvědčovalo tomu, že by se státní orgány pokoušely důkazy proti stěžovateli vykonstruovat. V rámci domovní prohlídky se hledala zejména černá kožená bunda, která byla odcizena po vraždě, a boty, jejichž nalezení bylo nezbytné pro porovnání se stopami nalezenými na místě činu. Příkaz k domovní prohlídce tak byl dostatečně určitý. Kromě toho byl rozsah domovní prohlídky omezen vymezenými předměty a odkazem na daný trestný čin, což následně ohraničilo diskreční pravomoc policistů provádějících prohlídku a zmocnilo je pouze k zabavení věcí potenciálně spojených s trestným činem (*Posevini proti Bulharsku*, cit. výše, § 72). Důvody prohlídky tak byly relevantní a dostatečné. K procesním zárukám Soud uvedl, že prohlídky se účastnil svědek, stěžovatel a jeho advokát a rovněž majitel bytu. Advokát stěžovatele protokol o provedení prohlídky podepsal a měl výhrady pouze k odůvodnění příkazu k prohlídce. K průběhu prohlídky neměl námitky ani svědek. Stěžovateli tak byly poskytnuty přiměřené a účinné záruky proti jakémukoli zneužití během samotné prohlídky.

Soud proto rozhodl, že zásah do stěžovatelova obydlí byl zákonný, sledoval legitimní cíl a byl nezbytný. K porušení článku 8 Úmluvy tudíž nedošlo.

2. Ve vztahu k odběru biologického materiálu

Soud uvedl, že odběr vzorku DNA byl zásahem do stěžovatelova soukromého života. Skutečnost, že stěžovatel s odběrem souhlasil, nebyla podstatná, jelikož tak učinil pod pohrůzkou použití síly (*a contrario, Cakicsoy a ostatní proti Kypru*, č. 6523/12, rozhodnutí ze dne 23. září 2014, § 50 a 51, kdy Soud neshledal zásah, jelikož stěžovatelé vydali písemný souhlas opravňující k odběru vzorků DNA).

Soud byl nicméně toho názoru, že odběr nebyl učiněn na základě zákona ve smyslu čl. 8 odst. 2 Úmluvy, jelikož příslušná ustanovení zákona měla být mj. pro stěžovatele předvídatelná (*Caruana proti Maltě*, cit. výše, § 33). Soud poznamenal, že příkaz opravňující policii k odběru slin nebyl založen na konkrétním ustanovení trestního řádu. Ustanovení článku 131 trestního řádu pouze opravňovalo soudce nařídit odběr krve nebo jiný lékařský zákrok, pokud to bylo z lékařského hlediska nezbytné k prokázání skutečností důležitých pro vyšetřování trestného činu. Uvedené ustanovení nicméně neobsahovalo výslovný odkaz na odběr vzorku DNA. Nadto v rozporu s trestním řádem nebyl o odběru vyhotoven úřední záznam.

Dle článku 131 trestního řádu mohl být odběr proveden za použití síly za předpokladu, že neexistovalo riziko ohrožení zdraví dotčené osoby, a na příkaz soudce, nicméně na rozdíl od novelizovaného trestního řádu přijatého v roce 2011 neobsahoval jiné záruky. Novelizovaný trestní řád: i) odkazuje na odběr vzorku DNA prostřednictvím stěru sliznice; ii) stanoví, že odběr musí provést odborník; a iii) omezuje okruh osob, kterým může být vzorek odebrán bez jejich souhlasu. K okruhu osob Soud uvedl, že trestní řád platný v rozhodné době stanovil, že vzorek krve nebo jiný lékařský zákrok mohl být odebrán nebo proveden komukoliv, pokud to bylo nezbytné k prokázání skutečností důležitých pro vyšetřování trestného činu. Oproti tomu novelizovaný trestní řád stanoví, že stěr sliznice je možné provést pouze u podezřelého a dále u oběti nebo jiné osoby nacházející se na místě činu, aby se vyloučilo jejich spojení s trestným činem.

Za uvedených okolností Soud rozhodl, že přijetím podrobnější právní úpravy odběru vzorku DNA vláda implicitně uznala potřebu přijmout přísnější právní úpravu. Dospěl proto k závěru, že zásah do stěžovatelova soukromého života nebyl zákonný a došlo k porušení článku 8 Úmluvy.

III. Oddělená stanoviska

Soudkyně Mourou-Vikström ve svém nesouhlasném stanovisku uvedla, že stěžovatel souhlasil s odběrem vzorku slin, což byl méně invazivní zásah než odběr krve. Zákon byl jasný a předvídatelný, jelikož odběr vzorku slin lze podřadit pod jiný lékařský zákrok. Odběr je bezbolestný a nemá zdravotní následky. Nadto výsledky testu DNA rychle vyloučily účast stěžovatele na vraždě. Nový trestní řád výslovně zakotvil odběr vzorku slin bez souhlasu dotčené osoby a podmínky, za kterých odběr probíhal, jsou tak slučitelné s novelizovanými ustanoveními trestního řádu.

